



Fundusze Europejskie
Wiedza Edukacja Rozwój



Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny



Konferencja Urzędu Zamówień Publicznych

Ochrona praw pracowniczych w zamówieniach publicznych

**Aktualne problemy na polskim rynku pracy. Geneza wprowadzenia do ustawy
Prawo zamówień publicznych regulacji dotyczących ochrony praw
pracowniczych.**

Katarzyna Pietrzak,

Ogólnopolskie Porozumienie Związków Zawodowych

Warszawa, 20.06.2017 r.



Fundusze Europejskie

Wiedza Edukacja Rozwój



Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny



Geneza zmian w ustawie - Prawo zamówień publicznych dotyczących ochrony praw pracowniczych

- 1. Występowanie negatywnych dla pracowników, konkurencji w gospodarce i finansów publicznych zjawisk na rynku pracy m.in.:**
 - zwiększenie skali stosowania umów na czas określony w zatrudnieniu,
 - stosowanie umów cywilnoprawnych zamiast umowy o pracę,
 - nieprzestrzeganie przepisów prawa pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy,
 - kształtowanie wysokości wynagrodzeń pracujących.
- 2. Rola funkcjonowania systemu zamówień publicznych w kształtowaniu się praktyk przedsiębiorców i instytucji publicznych w kraju m.in.:**
 - wielkość rynku zamówień publicznych wpływająca na gospodarkę i dużą liczbę pracujących,
 - prymat najniższej ceny w zamówieniach utrudniający dostęp do rynku zamówień publicznych uczciwych przedsiębiorców i efektywne wykorzystanie środków publicznych,
 - szkodliwa dla warunków pracy osób realizujących zamówienie publiczne oraz jakości wykorzystania środków publicznych rywalizacja o najniższy koszt wykonania zamówienia prowadząca do zwiększenia skali ubóstwa pracujących w kraju i upadłości wielu firm.



Fundusze Europejskie

Wiedza Edukacja Rozwój



Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny



Geneza zmian w ustawie - Prawo zamówień publicznych dotyczących ochrony praw pracowniczych

- Według danych Eurostat, Polska ma najwyższy w UE udział umów o pracę na czas określony w całkowitym zatrudnieniu, **ok. 28%**.
- **1,1 mln** – szacunkowa liczba osób fizycznych prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, które według GUS na koniec 2015 r. nie zatrudniały pracowników na podstawie stosunku pracy (tzw. „samozatrudnieni”), co stanowi ok. 29% ogółu osób fizycznych prowadzących taką działalność i ok. 8% ogółu pracujących w gospodarce narodowej.
- **1,3 mln** – szacunkowa liczba osób w gospodarce narodowej, z którymi w 2015 r. została zawarta umowa zlecenie lub umowa o dzieło, a które nie są nigdzie zatrudnione na podstawie stosunku pracy oraz bez osób, które pobierają emeryturę lub rentę. W stosunku do ogólnej liczby zatrudnionych w gospodarce narodowej stanowi to ok. 13% i ok. 10% ogółu pracujących w gospodarce narodowej.
- Działania kontrolne **Państwowej Inspekcji Pracy** w 2016 r. ujawniły ponad 80 tys. wykroczeń przeciwko prawom osób wykonujących pracę zarobkową.
- **1,36 mln** osób zatrudnionych w gospodarce narodowej otrzymywało w 2015 r. wynagrodzenie brutto nie przekraczające minimalnego wynagrodzenia (1750 zł), co stanowi ok. 13% ogółu zatrudnionych na umowę o pracę. Jednocześnie w 2014 r., pracownicy otrzymujący miesięczne wynagrodzenie brutto mniejsze lub równe miesięcznej przeciętnej płacy dla gospodarki narodowej ok. stanowili 66,0% ogółu pracowników.
- Sprawozdanie Urzędu Zamówień Publicznych wskazuje, że w 2015 r. udzielono 142 262 zamówienia (w 2014 r. –174 886) a ich wartość wyniosła 116,3 mld zł (w 2014 r. –133,2 mld zł). W roku 2013 wartość zamówień wyniosła –143,2mld zł a w 2012 r. – 132,7mld zł.



Fundusze Europejskie

Wiedza Edukacja Rozwój



Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny



Związki zawodowe i organizacje pracodawców z Rady Dialogu Społecznego razem na rzecz zmian w ustawie - Prawo zamówień publicznych

- w lipcu 2013 r., organizacje pracodawców i związków zawodowych przyjęły **stanowisko** w sprawie koniecznych zmian w prawie zamówień publicznych celem naprawy rynku zamówień publicznych;
- w lutym 2014 r. OPZZ, NSZZ „Solidarność”, Pracodawcy RP i Konfederacja Lewiatan wystąpiły do marszałka **Sejmu RP** w sprawie potrzeby zmian w ustawie Prawo zamówień publicznych. W efekcie działań partnerów społecznych uchwalono nowe regulacje dot. przetargów, z czego najważniejszą były klauzule społeczne promujące zatrudnienie na podstawie umowy o pracę i wzmacniające ochronę minimalnego wynagrodzenia.
- w kwietniu 2014 r. największe organizacje pracodawców i pracowników budownictwa zawarły porozumienie w sprawie stosowania i promocji **minimalnej godzinowej stawki kalkulacyjnej wynagrodzenia w budownictwie** dla robót budowlano-montażowych oraz usług w zakresie gospodarowania nieruchomościami realizowanych w Polsce.
- w czerwcu 2015 r. OPZZ z ministrem pracy i polityki społecznej i Konfederacją Lewiatan skierowały **Apel do jednostek samorządu terytorialnego** o stosowanie klauzul społecznych zamówieniach publicznych oraz o odejście od kryterium najniższej ceny.
- w lipcu 2015 r. Rada Ministrów wydała **Zalecenia** w sprawie potrzeby stosowania przez administrację rządową klauzul społecznych w zamówieniach publicznych.
- w grudniu 2015 r. OPZZ, NSZZ „Solidarność” i Konfederacja Lewiatan zaapelowali **do rządu** o zobligowanie wszystkich podmiotów publicznych, a w szczególności spółek Skarbu Państwa do stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych.
- w czerwcu 2016 r. uchwalono **zmianę ustawy – Prawo zamówień publicznych** implementującą m.in. unijną Dyrektywę. W nowelizacji zawarto: **potwierdzenie obowiązku stosowania prawa pracy** przy realizacji zamówień, narzędzia wzmacniające możliwość stosowania kryteriów pozacenowych w ocenie ofert i umożliwiające zwiększenie skali zielonych i społecznych zamówień publicznych.



Fundusze Europejskie

Wiedza Edukacja Rozwój



Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny



Rola Rady Dialogu Społecznego

- Wypracowanie stanowisk partnerów społecznych: związków zawodowych i organizacji pracodawców w sprawie prawa zamówień publicznych odbywa się głównie w **Radzie Dialogu Społecznego**.
- W RDS wypracowano także porozumienia w sprawie rozwiązań, których celem jest uporządkowanie rynku pracy: ograniczenie stosowania **umów na czas określony**, wyeliminowanie prawne tzw. **syndromu pierwszego dnia**, wprowadzenie **minimalnej stawki godzinowej** dla zleceniobiorców, wyłączenie ze składników minimalnego wynagrodzenia **dotatku za pracę w porze nocnej**, likwidacja ograniczenia do wysokości **80%** minimalnego wynagrodzenia płacy dla rozpoczynających zatrudnienie.
- W Radzie powstał **Doraźny Zespół ds. zamówień publicznych**, którego celem jest m.in. monitorowanie funkcjonowania systemu zamówień publicznych i przygotowanie rekomendacji zmian w Prawie zamówień publicznych. Zespół RDS wypracował szereg stanowisk m.in. w sprawie rządowego projektu ustawy o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych (m.in. Uchwała Strony społecznej z 18 lutego 2016 r.).
- Rada Dialogu Społecznego przyjęła Uchwałę z dnia 19 października 2016 r. **w sprawie stosowania w sektorze zamówień publicznych prawa korzystnego dla rynku pracy**.
- Rada Dialogu Społecznego **na posiedzeniu plenarnym** 13 kwietnia 2017 r. rozpatrzyła kwestie związane z funkcjonowaniem systemu zamówień publicznych, w tym stosowanie klauzul społecznych. W wyniku obrad RDS, strona pracowników i strony pracodawców przyjęły 13 kwietnia 2017 r. Uchwałę w sprawie wydania wiążących zaleceń dotyczących stosowania przepisów prawa pracy oraz klauzul społecznych przewidzianych w ustawie - Prawo zamówień publicznych oraz Uchwałę w sprawie realizacji zamówień publicznych w ochronie zdrowia.
- RDS ma przedstawicieli w **Radzie Zamówień Publicznych** działającej przy Urzędzie Zamówień Publicznych.
- Partnerzy społeczni RDS prowadzą monitoring sytuacji na rynku zamówień publicznych w ramach indywidualnej działalności ich organizacji.



Fundusze Europejskie

Wiedza Edukacja Rozwój



Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny



Zasadność podjętych inicjatyw partnerów społecznych RDS potwierdzają dane Urzędu Zamówień Publicznych i Najwyższej Izby Kontroli

- 1. Sprawozdanie Prezesa UZP o funkcjonowaniu systemu zamówień publicznych w 2015 r.** pokazuje, że w 11% (w 2014 r. – 75%) wszczętych postępowań o wartościach powyżej progów UE i 12 % (w 2014 r.– 84%) postępowań o wartościach poniżej progów UE cena była jedynym kryterium wyboru oferty. W 83% (w 2014 r. - 86%) udzielonych zamówień o wartościach poniżej progów unijnych, zamawiający dokonywali wyboru oferty najtańszej spośród złożonych ofert. Zwiększa się udział kryteriów pozacenowych, jednak nadal ich rola wymaga wzmocnienia.
2. Zakładany w **Krajowym Programie działań w zakresie zrównoważonych zamówień publicznych na lata 2013-2016 10%** poziom udziału społecznych zamówień publicznych w ogóle zamówień na koniec 2016 r. nie został osiągnięty (w 2013 r. - **4,5%** udzielonych zamówień publicznych, w 2014 r. - **3,1 %**, w 2015 r. - **4,08%**).
- 3. Monitoring stosowania przez administrację rządową klauzul społecznych w zamówieniach publicznych** za 2015 r. Urzędu Zamówień Publicznych wskazuje, że **133 podmioty** (z ogólnej liczby 417 respondentów) zastosowały klauzule społeczne w **437 postępowaniach** przetargowych.
4. Najwyższa Izba Kontroli w kontroli **Klauzule społeczne w zamówieniach publicznych udzielanych przez administrację publiczną** wskazała, że stosowanie klauzul społecznych w zamówieniach publicznych udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego było uznaniowe, a skala ich stosowania była znikoma. W latach 2013-2016 (do 30.04.2016) skontrolowane jednostki udzieliły 115 zamówień o łącznej wartości ponad 247 mln zł, w których zastosowano klauzule bądź aspekty społeczne, co stanowiło zaledwie niecały procent (0,9 proc.) wszystkich zawartych umów w oraz niecałe 17 proc. ich całkowitej wartości.



Fundusze Europejskie

Wiedza Edukacja Rozwój



Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny



Aktualne problemy na polskim rynku pracy

- utrzymująca się segmentacja rynku pracy,
- stopień przestrzegania praw pracowniczych (przepisów prawa pracy i bhp); szara strefa w zatrudnieniu,
- sytuacja pracowników-cudzoziemców na rynku pracy,
- aktywność zawodowa ogółem, w tym kobiet i osób niepełnosprawnych,
- konkurencja w gospodarce oparta o niskie koszty pracy w miejsce konkurowania innowacyjnością i produktami o wysokiej wartości dodanej oraz związany z tym poziom wynagrodzeń pracowników,
- poziom uzwiązkowienia i jakość dialogu społecznego na poziomie zakładowym, branżowym i krajowym.



**Fundusze
Europejskie**

Wiedza Edukacja Rozwój



Urząd
Zamówień
Publicznych

Unia Europejska
Europejski Fundusz Społeczny



Konferencja Urzędu Zamówień Publicznych
Ochrona praw pracowniczych w zamówieniach publicznych

Dziękuję za uwagę.

www.opzz.org.pl

pietrzak@opzz.org.pl

tel. 551 55 08